

KATHRYN STOCKETT

Een keukenmeiden
roman

band 1

GROTE LETTER BIBLIOTHEEK

DEVENTER

Augustus 1962

Mae Mobley is geboren op 'n vroege zondagochtend in augustus, in 1960. Een kerkbaby noemen wij zo'n kind. 't Verzorgen van blanke kinderen, dat doe ik voor de kost, en ik kook 't eten en ik maak schoon. Tot nu toe heb ik zeventien kinderen grootgebracht. Ik weet hoe je kleintjes in slaap sust; ik zorg dat ze ophouden met huilen en naar de wc gaan voordat hun mama's 's ochtends zelfs zijn opgestaan.

Maar ik heb nog nooit een kind meegeemaakt als Mae Mobley Leefolt. De eerste dag dat ik er over de vloer kwam, had ze net een aanval van koliek – d'r smoeltje was roodgloeiend, ze krijste de longen uit d'r lijf en ze vocht tegen 't flesje alsof 't een rotte knol was. Miss Leefolt was als de dood voor d'r eigen kind. 'Wat doe ik verkeerd? Waarom krijg ik het niet stil?'

'Het'? Dat was m'n eerste hint: er klopt hier iets niet.

Nou, ik nam die huilende, roze baby in m'n

armen, wipte haar op en neer op m'n heup om de gassen los te maken en 't duurde nog geen eens twee minuten of Baby Girl hield op met huilen; ze keek glimlachend naar me omhoog. Maar miss Leefolt, nou, die heeft d'r baby de rest van de dag niet meer aangeraakt. Ik heb heel wat vrouwen gezien die na de bevalling in de put zaten. Waarschijnlijk was dat 't, dacht ik bij m'n eigen.

Effe iets over miss Leefolt: niet alleen heeft ze de hele dag een gezicht als een oormworm, ze is ook vel over been. Ze heeft de benen van een sprinkhaan. Drieëntwintig jaar oud en zo mager als een jongen van veertien. Zelfs d'r haar is dun en bruin, je kijkt er dwars doorheen. Ze probeert 't op te steken, maar daardoor lijkt 't nog dunner. Haar gezicht heeft dezelfde vorm als de kop van de rode duivel op 't doosje met van die rode zuurtjes, compleet met de puntige kin. Wat zeg ik, haar hele lichaam is een en al scherpe punten en hoeken. Geen wonder dat ze die baby niet stil kan krijgen. Baby's houden van dik. Ze vinden 't lekker om hun gezicht in je oksel te begraven en dan in slaap te vallen. Ze houden ook van lekker dikke benen. Dat weet ik.

Tegen de tijd dat ze een jaar oud was, liep Mae Mobley overal achter me aan. Als 't vijf uur was, hing ze aan m'n schoen, liet ze zich over de vloer slepen en huilde ze alsof ik nooit meer terug zou komen. Miss Leefolt keek me altijd met van die half dichtgeknepen ogen aan, alsof ik iets verkeerd had gedaan, en dan trok ze de huilende baby weg van m'n voet. Dat risico loop je nu eenmaal als je je kinderen door een ander groot laat brengen.

Mae Mobley is nu twee. Ze heeft grote bruine ogen en honingblonde krullen. Maar de kale plek op d'r achterhoofd verpest alles. Als ze zich zorgen maakt, krijgt ze net zo'n rimpel tussen haar wenkbrauwen als d'r moeder. Ze lijken wel een beetje op mekaar, alleen is Mae Mobley juist heel dik. Ze wordt zeker geen schoonheidskoningin. Volgens mijn heeft miss Leefolt het er moeilijk mee, maar Mae Mobley is mijn speciale kleintje.

Ik verloor m'n eigen jongen, Treelore, vlak voordat ik bij miss Leefolt ging werken. Hij was vierentwintig. De mooiste jaren van iemands leven. Hij heeft niet lang genoeg geleefd.

Hij had een klein appartementje in Foley

Street. Hij had verkering met een erg leuk meisje, Frances, en ik denk dat ze met elkaar getrouwd zouden zijn, maar hij was traag met dat soort dingen. Niet omdat hij uitkeek naar iets beters, alleen omdat-ie een echte denker was. Hij droeg een grote bril en zat altijd met z'n neus in de boeken. Hij was zelfs begonnen z'n eigen boek te schrijven, over hoe 't is om als zwarte in Mississippi te wonen en te werken. Goeie genade, wat was ik trots op hem. Maar op 'n avond was hij nog laat aan 't werk in de zagerij; hij sjouwde balken naar de truck en de splinters staken dwars door z'n handschoenen heen. Hij was te klein voor dat soort werk, te mager, maar hij had 't geld nodig. Hij was moe. Het regende. Hij gleed uit op 't laadplatform en viel omlaag op de oprit. Een tractor zag hem niet en verbrijzelde z'n borstkas voordat-ie zich kon bewegen. Tegen de tijd dat ik 't hoorde, was-ie al dood.

Die dag werd m'n hele wereld pikzwart. De lucht was zwart, de zon was zwart. Ik lag in bed en staarde naar de zwarte muren van m'n huis. Minny kwam elke dag om te zien of ik nog ademde. Ze bracht eten om me in leven te houden. Het duurde drie maanden voordat ik zelfs maar uit 't raam wilde kijken om te zien

of de wereld er nog was. Ik was verbaasd dat de wereld niet stil was blijven staan omdat mijn jongen er niet meer was.

Vijf maanden na de begrafenis hees ik m'n eigen uit bed. Ik deed m'n witte uniform aan, hing 't kleine gouden kruisje weer om m'n hals en ik ging aan 't werk voor miss Leefolt, want zij had net een baby gekregen. Het duurde niet lang of ik kreeg in de gaten dat er in m'n binnenste iets was veranderd. Er was een bitter zaadje geplant. Ik pikte niet zomaar alles meer.

‘Ruim het huis op en ga dan kipsalade maken,’ zegt miss Leefolt.

Het is de dag van het bridgeclubje, elke vierde woensdag van de maand. Ik heb alles natuurlijk al voorbereid – vanochtend de kipsalade gemaakt, gisteren de tafelkleden gestreken. Dat heeft miss Leefolt me nog zien doen ook. Ze is pas drieëntwintig en 't geeft haar een goed gevoel als ze zichzelf de baas hoort spelen.

Ze was toen al in de blauwe jurk die ik vanochtend heb gestreken, de jurk met vijfenzestig plooitjes bij de taille, zo klein dat ik m'n bril nodig heb om ze te kunnen strijken. Er

zijn niet veel dingen waar ik een hekel aan heb, maar 't botert niet tussen mijn en die jurk.

‘En zorg ervoor dat Mae Mobley ons niet komt storen, hoor je. Ik ben nog steeds nijdig op haar – ze heeft mijn goede postpapier in vijfduizend stukjes gescheurd en ik moet nog vijftien bedankbriefjes schrijven voor de Junior League...’

Ik maak alles piekfijn in orde voor d'r vriendinnen. Ik dek met de kristallen glazen en 't zilver. Miss Leefolt zet geen gammele kaarttafel neer, zoals de andere dames. Wij dekken de eettafel. We leggen er een tafelkleed op om de grote L-vormige barst te bedekken, en we zetten 't bloemstukje op 't buffet zodat je de kale plek in het hout niet kunt zien. Miss Leefolt houdt van deftig als ze een lunch geeft. Misschien probeert ze goed te maken dat 't huis zo klein is. 't Zijn geen rijkelui, dat weet ik wel. Rijkelui doen nooit zo hun best.

Ik ben 't gewend om voor jonge stellen te werken, maar dit is volgens mijn het kleinste huis waar ik ooit heb gewerkt. Het heeft niet eens een bovenverdieping. De kamer waar zij en mister Leefolt slapen, aan de achterkant, is

vrij groot, maar de kamer van Baby Girl is piepklein. De eetkamer en de woonkamer zijn en suite. Twee wc's, een hele opluchting, want ik heb in huizen gewerkt met wel vijf of zes wc's. Dan maak je de hele dag alleen maar toiletpotten schoon. Miss Leefolt betaalt me niet meer dan vijfennegentig cent per uur, minder dan ik in jaren heb gebeurd. Maar na Treelores dood moest ik nemen wat ik kon krijgen. De huisbaas eiste z'n geld. En ook al is 't klein, miss Leefolt heeft iets van dat huisje gemaakt. Ze is heel handig met de naaimachine. Als ze iets niet nieuw kan kopen, neemt ze een lapje blauwe stof en maakt ze er een hoes van.

De deurbel gaat en ik doe open.

'Hallo, Aibileen,' zegt miss Skeeter, want zij is zo iemand die tegen de hulp praat. 'Hoe gaat het?'

'Hallo, miss Skeeter. Het gaat goed, hoor. Jeetje, wat is 't warm buiten.'

Miss Skeeter is heel lang en mager. Ze heeft geel haar, kortgeknipt boven d'r schouders, want het kroest. Ze is ongeveer drieëntwintig, net als miss Leefolt en de anderen. Ze legt d'r handtas op een stoel en ze frunnikt een beetje aan haar kleren. Ze draagt een wit

kanten bloesje, dichtgeknoopt alsof ze een non is, en platte schoenen, zodat ze niet nóg langer lijkt, neem ik aan. Haar blauwe rok is te wijd rond de taille. Miss Skeeter ziet er altijd uit alsof iemand anders haar heeft verteld wat ze aan moet.

Ik hoor miss Hilly en d'r moeder, miss Walters, stoppen op de oprit en toeteren. Miss Hilly woont nog geen tien stappen verderop, maar ze neemt altijd de auto. Ik laat haar binnen en ze loopt straal langs me heen, en ik bedenk dat het een goed moment is om Mae Mobley wakker te maken uit haar middagdutje.

Zodra ik de kinderkamer binnenkom, begint Mae Mobley naar me te lachen. Ze strekt d'r mollige armpjes naar me uit.

‘Ben je al wakker, Baby Girl? Waarom heb je me niet geroepen?’

Ze lacht en danst vrolijk rond in d'r bedje totdat ik 'r optil. Ik geef haar een dikke knuffel. Ik durf te wedden dat ze geen knuffels meer krijgt als ik eenmaal naar huis ben. Het gebeurt regelmatig dat ze keihard ligt te huilen in d'r bedje als ik op m'n werk kom. Miss Lee-folt is druk bezig achter de naaimachine en

rolt met d'r ogen alsof ze een zwerfkat is die klem zit tussen de hordeur. Miss Leefolt tut zich elke dag op, moet je weten. Ze is altijd opgemaakt, en ze heeft een carport en een koelkast met dubbele deuren en ingebouwde vriezer. Als ze boodschappen doet in de Jitney 14 zou je nooit denken dat ze iemand is die d'r kleintje eindeloos laat huilen in d'r bedje. Maar de hulp weet dat soort dingen altijd.

Vandaag is 't gelukkig een goede dag. Mijn kleine meisje grijnst van oor tot oor.

Ik zeg: 'Aibileen.'

Zij zegt: 'Ai-bee.'

Ik zeg: 'Houdt van.'

Zij zegt: 'Houdt van.'

Ik zeg: 'Mae Mobley.'

Zij zegt: 'Ai-bee.' En dan kirt ze van 't lachen. Ze is apetrots dat ze kan praten, en ik moet zeggen: 't is de hoogste tijd. Treelore deed ook geen mond open totdat-ie twee was. Maar tegen de tijd dat-ie in de derde klas zat, praatte hij beter als de president van de Verenigde Staten; hij kwam thuis met woorden als 'vervoeging' en 'parlementair'. Nog weer later speelden we ons eigen spel, dan gaf ik hem een heel simpel woord en moest hij 't op een deftige manier zeggen. Ik zei bijvoorbeeld